

ลักษณะ 5

อายุความ

บทที่ 1

บททั่วไป

(170) อายุความคืออะไร อายุความคือระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ว่าบุคคลผู้มีสิทธิเรียกร้อง จำต้องใช้สิทธิเรียกร้องของตนภายในระยะเวลาหนึ่งเวลาใด ถ้ามิได้ใช้สิทธิเรียกร้องภายในระยะเวลานั้นแล้ว สิทธิเรียกร้องนั้นย่อมถูกโต้แย้งอันเป็นเหตุให้ศาลยกฟ้องได้ หรือจะเรียกอีกอย่างหนึ่งคือสิทธิเรียกร้องนั้นขาดอายุความ

อันว่าอายุความนั้น ตามกฎหมายแบ่งออกเป็น 2 อย่างคือ อายุความได้สิทธิกับอายุความเสียสิทธิ อายุความได้สิทธิ คือกำหนดระยะเวลาอันจะทำให้ได้สิทธิ เช่นกำหนดระยะเวลา 10 ปีหรือ 5 ปีในเรื่องการครอบครองปรปักษ์⁽¹⁾ ส่วนอายุความเสียสิทธิคือกำหนดระยะเวลาเช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ยังผลให้ผู้ซึ่งเป็นเจ้าของเสียประโยชน์ไป หรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือหมดสิทธิไป และเรื่องอายุความที่จะกล่าวต่อไปนี้คืออายุความเสียสิทธินั่นเอง

เมื่อบุคคลใดมีความผิดที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนฐานละเมิด บุคคลนั้นอาจถูกฟ้องร้องต่อศาลให้บังคับให้ชดใช้ได้ เว้นแต่ผู้ฟ้องร้องได้ยื่นฟ้องเมื่อล่วงเลยกำหนดอายุความตามกฎหมาย ผู้ถูกฟ้องย่อมมีสิทธิ

¹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382 “บุคคลใดครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นไว้โดยสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ ถ้าเป็นอสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาสิบปี ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาห้าปี ฐานว่าบุคคลนั้นได้กรรมสิทธิ์”

ที่จะยกข้อต่อสู้เรื่องกำหนดอายุความขึ้นมาต่อสู้ให้ศาลยกฟ้องได้ แต่ถ้าผู้ถูกฟ้องหรือลูกหนี้ไม่ยกอายุความขึ้นต่อสู้ ศาลก็ต้องตัดสินให้ลูกหนี้ใช้ค่าสินไหมทดแทน แม้ว่าสิทธิเรียกร้องนั้นจะขาดอายุความแล้ว⁽¹⁾

(171) ประเภทของอายุความในกรณีละเมิด ประเภทของอายุความในกรณีละเมิดนั้นมีหลักที่พึงพิจารณาโดยแบ่งได้ดังนี้คือ

1. อายุความเรียกค่าเสียหายในกรณีทั่วไป
2. อายุความเรียกค่าเสียหาย ในกรณีที่มີมูลความผิดทางอาญา
3. อายุความเรียกคืนทรัพย์สิน หรือราคาทรัพย์สินที่ผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะละเมิด

ซึ่งจะได้ศึกษารายละเอียดตามลำดับต่อไป

บทที่ 2

อายุความเรียกค่าเสียหายในกรณีทั่วไป

(172) บททั่วไป ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 บัญญัติว่า “สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดนั้น ท่านว่าขาดอายุความเมื่อพ้นปีหนึ่ง นับแต่วันที่ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือเมื่อพ้นสิบปีนับแต่วันทำละเมิด

แต่ถ้าเรียกร้องค่าเสียหายในมูลอันเป็นความผิด มีโทษตามกฎหมายลักษณะอาญา และมีกำหนดอายุความทางอาญายาวกว่าที่กล่าวมานั้นไซ้ ท่านให้เอาอายุความที่ยาวกว่านั้นมาบังคับ”

จะเห็นได้ว่าในวรรคแรกของมาตรานี้ ได้กำหนดอายุความโดยถือเอาความรู้ในข้อเท็จจริงสองประการของผู้ต้องเสียหายเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ สิทธิเรียกร้องจะขาดอายุความต่อเมื่อ

1. พ้นหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิด และรู้ตัวผู้จะพึง

¹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 193/29 “เมื่อไม่ได้ยกอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้ท่านว่าศาลจะอ้างเอาอายุความมาเป็นมูลยกฟ้องไม่ได้”

ใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือ

2. พันสิบปีนับแต่วันทำละเมิด แม้ผู้ต้องเสียหายจะไม่รู้ถึงการละเมิดและไม่รู้ตัวผู้จะพึงใช้ค่าสินไหมทดแทน

ข้อควรคำนึง คืออายุความตามมาตรา¹ ใช้เฉพาะกรณีผู้เสียหายเรียก ค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิด ถ้าเป็นการฟ้องเรียกคืนทรัพย์สินที่ผู้ทำละเมิดยึดครองไว้จะนำมาตรานี้มาใช้บังคับไม่ได้⁽¹⁾ และการฟ้องขอให้ระงับหรือเพิกถอนการทำละเมิดก็ไม่อยู่ในบังคับของมาตรานี้เช่นกัน⁽²⁾ การฟ้องเรียกทรัพย์สินจากจำเลยซึ่งเอาของโจทก์ไปโดยละเมิด ไม่อยู่ในบังคับอายุความตาม ป.พ.พ. มาตรา 448 การเรียกร้องค่าเสียหายจากจำเลยเพราะเหตุที่ได้ยึดเอกสารสิทธิและเช็กไปจากโจทก์แล้วไม่ยอมคืนจนเกินเวลาที่ขอรับเงินจากธนาคารนั้น โจทก์มีสิทธิเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อละเมิดก็ต่อเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้น จึงต้องนับอายุความแต่วันที่เกิดความเสียหายแก่โจทก์ มิใช่แต่วันรู้สึกถึงการกระทำผิดกฎหมายและรู้ตัวผู้จะพึงใช้ค่าสินไหมทดแทน⁽³⁾

(173) อายุความ 1 ปี ระยะเวลาที่ผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน 1 ปีนั้น จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์สองประการคือ

1. ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิด และ
2. ผู้เสียหายรู้ถึงตัวผู้จะพึงใช้ค่าสินไหมทดแทน

1. ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิด หมายความว่าผู้เสียหายรู้ว่าตนได้รับความเสียหายอย่างใดอย่างหนึ่งจากการกระทำของบุคคลอื่น การรู้ถึงละเมิดนั้นอาจรู้ในวันที่มีการละเมิดเกิดขึ้น หรืออาจรู้ภายหลังที่ละเมิดเกิดขึ้นก็ไม่เป็นประเด็นสำคัญ เช่น คำถูกสุนัขกัดบาดเจ็บ คำได้รู้ถึงการละเมิดในวันที่สุนัขกัดตนเอง แต่ถ้าสมมุติว่า ก. มีแหวนอยู่หนึ่งวงเก็บไว้ในตู้ วันที่ 1 มกราคม 2500 ข. ได้มาลักเอาไป แต่ ก. เพิ่งจะมาทราบ

¹คำพิพากษาฎีกาที่ 466/2508

²คำพิพากษาฎีกาที่ 1890/2514

³คำพิพากษาฎีกาที่ 2010/2515

แหวนคนหายเอาในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2500 เช่นนี้ วันที่ผู้เสียหายรู้ถึง การละเมิดก็คือ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ หากใช้วันที่ 1 มกราคม 2500 ไม่ แต่วันที่ 1 มกราคม 2500 คือวันที่ทำละเมิด ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่าวันที่ทำ ละเมิดกับวันที่รู้ถึงความเสียหายอาจไม่ใช่วันเดียวกันได้

2. ผู้เสียหายรู้ตัวผู้จะพึงใช้ค่าสินไหมทดแทน หมายความว่าผู้เสียหายได้ทราบว่าใครเป็นผู้กระทำละเมิดตนเอง เช่น คำถูกสุนัขกัด บาดเจ็บวันที่ 1 มกราคม 2500 เช่นนี้ วันที่ 1 มกราคม 2500 เป็นวันที่ เกิดความเสียหาย แต่อายุความยังไม่เริ่มนับ เพราะคำยังไม่ทราบว่ามีใคร เป็นเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรับรักษา คำจึงไม่อาจเรียกค่าเสียหายจากผู้ใดได้ ต่อมา 6 เดือนคือในวันที่ 1 มิถุนายน 2500 คำจึงได้ทราบว่าสุนัขนั้นเป็น ของขาว อายุความที่คำจะฟ้องขาวเริ่มนับตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน 2500 เป็นต้นไป ข้อสังเกต คำว่าผู้เสียหายรู้ตัวผู้จะพึงใช้ค่าสินไหมทดแทน มิได้หมายความว่ารวมถึงการรู้ถึงจำนวนค่าเสียหายที่ผู้ทำละเมิดจะต้องพึงใช้ หมายความว่าผู้เสียหายรู้ตัวผู้ทำละเมิดเท่านั้น เช่น ก. เป็น เสมียนแผนกเงินได้ชักยอดเงินของทางราชการเป็นเวลาติดต่อกันในขณะที่ คำ แดง และขาวเป็นหัวหน้า เมื่ออธิบดีได้รับรายงานว่าคำ แดง และ ขาวต้องรับผิดชอบด้วย ถือว่าได้รู้ตัวผู้จะพึงใช้ค่าสินไหมทดแทนแล้ว ขอ ให้ดูตัวอย่างจากคำพิพากษาฎีกาข้างล่างนี้ แม้จะยังไม่อาจทราบได้ว่า แต่ละคนต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเท่าใด⁽¹⁾

คำพิพากษาฎีกา จำเลยใช้เรือชุด ๆ แร่ทำให้น้ำขุ่นข้น มูลดินมูล ทราขยไหลเข้านาโจทก์ เพราะทำนบกั้นน้ำพังนั้น เพียงแต่ทำนบกั้นน้ำพัง ไม่ใช่เป็นการละเมิดสิทธิโจทก์ แต่การละเมิดสิทธิเกิดขึ้น เมื่อน้ำไหลพา เอามูลดินทราขยเข้านาโจทก์ทำนาไม่ได้ ฉะนั้น อายุความจึงตั้งต้นแต่น้ำ ไหลเข้านาโจทก์ หากใช้ตั้งแต่ทำนบกั้นน้ำพัง (ฎีกาที่ 670/2496) โจทก์ฟ้อง เรียกค่าเสียหายจากจำเลยฐานละเมิด โดยอ้างว่าจำเลยไปแจ้งความว่า

¹คำพิพากษาฎีกาที่ 137/2507

โจทก์ทำผิดทางอาญา เป็นเหตุให้เจ้าพนักงานสอบสวนจับกุมขังโจทก์ไว้สอบสวน ทั้งนี้ ด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงของจำเลยที่เชื่อถ้อยคำผู้ที่มาบอก ดังนี้ เป็นการฟ้องว่าละเมิดตามธรรมดา ไม่ใช่ละเมิดอันเป็นมูลความผิดทางอาญาจึงมีอายุความฟ้องร้องเพียง 1 ปี (ฎีกาที่ 1317/2496) แจ้งความต่อตำรวจโดยละเมิดว่าโจทก์ผิดอาญา อายุความละเมิดหาอยู่จนศาลอาญาพิพากษายกฟ้องคดีที่โจทก์ถูกฟ้องไม่ โจทก์ฟ้องคดีเกิน 1 ปี ขาดอายุความตาม ม. 448 วรรคหนึ่ง และไม่เข้าวรรคสอง เพราะผู้ถูกแจ้งความมิได้มีความรับผิดทางอาญา (ฎีกาที่ 717/2497) การฟ้องคดีละเมิดเรื่องเรือโดนกันมีอายุความตามที่ระบุไว้ในป.พ.พ. มาตรา 448 ซึ่งกำหนด 1 ปี มิใช่ 6 เดือน ตาม พ.ร.บ. เดินเรือในน่านน้ำสยาม 2456 ม. 308 (ฎีกาที่ 1188/2499) กระทรวงการคลังได้รับรายงานจากคณะกรรมการ ซึ่งสอบสวนปลัดอำเภอและสมุหบัญชีเพื่อรับผิดในทางแพ่งในกรณีอากรแสตมป์ถูกยกยกแล้วไม่ฟ้องภายในกำหนด 1 ปี นับแต่วันได้รับรายงานดังกล่าว คดีย่อมขาดอายุความตามมาตรา 448 วรรคแรก (ฎีกาที่ 203/2500) เรียกค่าเสียหายเพราะละเมิดแย่งทำนา อายุความ 1 ปี ค่าเสียหายในตอนที่ทำนามาก่อนนั้นขาดอายุความ (ฎีกาที่ 1273/2500) โจทก์มีหน้าที่เก็บเงินค่าโทรศัพท์ในปี 2497 แทนองค์การโทรศัพท์และเงินนั้นได้ถูกยกยกไป ในปี 2497 โดยเจ้าหน้าที่ของโจทก์เองเป็นผู้ทำการละเมิด ซึ่งโจทก์จะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่สูญหายไปนี้แก่องค์การโทรศัพท์ โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยให้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายจำนวนนี้แก่โจทก์ได้ อายุความ 1 ปี เริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิด และรู้ตัวผู้จะพึงใช้ค่าสินไหมทดแทนด้วย (ฎีกาที่ 271/2506) ฟ้องที่โจทก์กล่าวหาว่าผู้จัดการร้านค้าของโจทก์ที่จำเลยทำสัญญาค้าประกันไว้ นั้นกระทำผิดอาญา ยกยกเงินสดและสินค้าของโจทก์ไปเป็นการเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิด ย่อมมีอายุความ 1 ปี การรู้ตัวผู้จะพึงใช้ค่าสินไหมทดแทน มิได้หมายรวมถึงการรู้จำนวนค่าเสียหาย (ฎีกาที่ 137/2507) การเรียกค่าเสียหายในกรณีละเมิดแย่งทำนานั้นมีอายุความ 1

ปี ฉะนั้น ค่าเสียหายในตอนที่ทำนามาก่อนนั้น ข่อมเป็นอันขาดอายุความ (ฎีกาที่ 268/2508) โจทก์เพิ่งทราบก่อนฟ้องไม่ถึงปีว่าเชคที่โจทก์นำเข้า บัญชีไว้หลายปีแล้วนั้นไม่มีเงิน คดีโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ (ฎีกาที่ 865/2508) สิทธิเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิด ขาดอายุความเมื่อพ้นปีหนึ่งนับแต่วันที่ผู้ต้องเสียหายรู้ถึงการละเมิด และรู้ตัวผู้จะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน ฯลฯ ผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องผู้ทำละเมิดภายใน 1 ปี นับตั้งวันรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน (ฎีกาที่ 1354/2508) กระทรวงเศรษฐการมีคำสั่งให้ไล่โจทก์ออกจากราชการฐานผิดวินัย เมื่อโจทก์เห็นว่าคำสั่งนั้นไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นการละเมิดต่อโจทก์ โจทก์ก็ชอบที่จะฟ้องร้องต่อศาลเสี่ยภายในกำหนดอายุความ 1 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 จะใช้อายุความ 5 ปี ตามมาตรา 166 หาได้ไม่ (ฎีกาที่ 1625/2508) โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายจากจำเลยที่ 1 ฐานจำเลยที่ 1 รู้เห็นยินยอมให้จำเลยที่ 2 ละเมิดอยู่บ้านพิพาท โจทก์มีสิทธิเรียกค่าเสียหายได้เพียง 1 ปี ส่วนค่าเสียหายที่เกินกว่า 1 ปี ขาดอายุความ โจทก์ไม่มีสิทธิเรียกเก็บจากจำเลยที่ 1 (ฎีกาที่ 826/2509) เมื่อคดีฟังไม่ได้ว่าโจทก์ได้ทราบคำสั่งให้ไล่ออกของจำเลยนับถึงวันฟ้องเกิน 1 ปี คดีโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ (ฎีกาที่ 557/1510) กระทรวงการคลังฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนจากจำเลยฐานละเมิดเกี่ยวกับเงินภาษีอากรของกรมสรรพากรซึ่งถูกยกออกไป อายุความเริ่มนับแต่วันที่อธิบดีกรมสรรพากรรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน การฟ้องเรียกค่าเสียหายอันเกิดแต่มูลละเมิดจากผู้ที่มีได้กระทำผิดทางอาญานั้น อยู่ในกำหนดอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 วรรคแรก แม้จะมีการฟ้องผู้กระทำละเมิดเป็นคดีอาญาด้วยแต่ศาลพิพากษายกฟ้อง คดีถึงที่สุดแล้ว ข่อมถือไม่ได้ว่าเป็นการเรียกร้องค่าเสียหายในมูลอันเป็นความผิดอาญาตามมาตรา 448 วรรคสอง ต้องใช้อายุความตามวรรคแรก เช่นเดียวกัน (ฎีกาที่ 438-39/2512) การที่โจทก์ยื่นคำร้องขจัดทรัพย์ต่อศาล ไม่เป็นเหตุให้อายุความ

ในเรื่องละเมิดสะดุดหยุดลง เจ้าหนี้ตามคำพิพากษานำยึดทรัพย์ของโจทก์ โดยอ้างว่าเป็นของลูกหนี้ตามคำพิพากษา เมื่อโจทก์ถือว่าเป็นการละเมิด ต่อโจทก์ และจะฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทน โจทก์จะต้องฟ้องภายใน 1 ปี นับแต่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้จะฟ้องต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน (ฎีกาที่ 474/2514) ปลัดจังหวัดสั่งอนุมัติให้ผู้ช่วยเสมียนตราจังหวัด ยืมเงินขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ไปใช้ในงานก่อสร้างของแผนก โยธาจังหวัด โดยผิดระเบียบวิธีการงบประมาณและการคลังส่วนจังหวัด เป็นเหตุให้ผู้ช่วยเสมียนตราจังหวัดร่วมกันกระทำละเมิด ต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องใช้สิทธิเรียกร้อง ภายในอายุความ 1 ปี นับแต่วันที่รู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ฟ้องต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน (ฎีกาที่ 1306/2515) การที่จำเลยเข้าทำประโยชน์ในที่พิพาทระหว่างคดีเดิมนั้น เมื่อต่อมาศาลพิพากษาคดีถึงที่สุด ว่าจำเลย ไม่มีสิทธิในที่พิพาทและคดีนี้ศาลพิพากษาว่า ที่พิพาทเป็นของโจทก์ การกระทำของจำเลยดังกล่าวย่อมเป็นการละเมิดต่อสิทธิของโจทก์ โจทก์ เรียกค่าเสียหายได้ แต่ค่าเสียหายที่เกิน 1 ปี ย่อมขาดอายุความ (ฎีกาที่ 2128/2517) ในชั้นแรกโจทก์ฟ้องจำเลยว่าลูกจ้างของจำเลยขับรถ โดยประมาทเป็นเหตุให้โจทก์ได้รับบาดเจ็บสาหัส ขอให้ใช้ค่าเสียหาย ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องว่าเหตุเกิดเพราะลูกจ้างของ ป. ก็ขับรถโดยประมาทด้วย ขอให้ร่วมใช้ค่าเสียหายกับจำเลย จึงขอเพิ่มเติมฟ้องตามความในคำร้อง และขอให้หมายเรียก ป. เข้ามาเป็นจำเลยร่วม แม้โจทก์ได้ฟ้องจำเลยภายในกำหนดอายุความ 1 ปี แต่เมื่อโจทก์ยื่นคำร้องขอเพิ่มเติมฟ้องโดยขอให้ศาลหมายเรียก ป. เข้ามาเป็นจำเลยร่วมนั้นเกินกำหนด 1 ปี นับแต่วันเกิดเหตุและโจทก์รู้ว่า ป. เป็นผู้จะฟ้องใช้ค่าสินไหมทดแทนคดีของโจทก์จึงขาดอายุความแล้วเพราะเท่ากับโจทก์ฟ้อง ป. ในวันยื่นคำร้องขอเพิ่มเติมฟ้องนั่นเอง (ฎีกาที่ 2185/2517) คำประกันการทำงาน ของลูกจ้าง ลูกจ้างทำละเมิด อายุความฟ้องผู้ค้าประกันมีกำหนด 1 ปี ตาม ป.พ.พ. ม. 448 (ฎีกาที่ 1051/2518) จำเลยที่ 1 ลูกจ้างของจำเลยที่ 2

ขับรถยนต์โดยสารในทางรถที่จ้างชนกับรถบรรทุกที่ ก. ขับสวนทางมา แล้วรถที่จำเลยที่ 1 เป็นผู้ขับพุ่งเข้าชน ป. ถึงแก่ความตาย โจทก์ผู้เป็น บิดาและผู้แทนโดยชอบธรรมของ ป. ผู้ตาย ทราบว่าจำเลยที่ 2 เป็นนายจ้างของจำเลยที่ 1 ในวันเกิดเหตุ นั้น แต่ได้ฟ้องคดีเพื่อให้จำเลยทั้งสอง รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้โจทก์เมื่อพ้นระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันเกิดเหตุแล้ว ดังนี้ การที่จำเลยที่ 1 ขับรถชนกับรถของผู้อื่นก่อนแล้ว แลกลับไปชน ป. ถึงแก่ความตายนั้น โจทก์ย่อมรู้แล้วว่า ผู้จะพึงต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนต้องเป็นจำเลยที่ 1 หรือ ก. คนขับรถบรรทุกคนใดคนหนึ่งหรือทั้งสองคนโดยไม่จำเป็นต้องรอฟังคำชี้ขาดของศาลว่าฝ่ายใดเป็นผู้กระทำผิดเสียก่อน เมื่อโจทก์รู้ถึงการละเมิด และรู้ว่าจำเลยที่ 2 เป็นนายจ้างของจำเลยที่ 1 ในวันเกิดเหตุ นั้นเอง อายุความเฉพาะตัวจำเลยที่ 2 จึงต้องเริ่มนับตั้งแต่วันนั้นซึ่งนับถึงวันฟ้องเกิน 1 ปีแล้ว คดีของโจทก์เกี่ยวกับจำเลยที่ 2 จึงขาดอายุความตาม ป.พ.พ. มาตรา 448 (ฎีกาที่ 1382/2518) โจทก์ฟ้องจำเลยภายในกำหนดอายุความ แต่ระบุชื่อบริษัทจำเลยไม่ถูกต้อง ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องขอแก้ไขชื่อบริษัทจำเลยให้ถูกต้อง ศาลชั้นต้นอนุญาตแก้ไขเพิ่มเติมชื่อจำเลยให้ถูกต้อง หาเป็นเหตุให้คดีขาดอายุความไม่ (ฎีกาที่ 448/2519) จำเลยที่ 1 เป็นพนักงานขับรถของโจทก์ ทำให้สินค้าสูญหาย และไม่ส่งคืนเครื่องมือประจำรถบรรทุก เป็นการละเมิดต่อโจทก์ แล้วทำหนังสือรับสภาพหนี้ให้ไว้ อายุความละเมิด 1 ปี จำเลยที่ 2 ผู้ค้าประกันจำเลยที่ 1 ยกขึ้นต่อสู้ได้ (ฎีกาที่ 154/2520) จำเลยแจ้งความเท็จ ให้นายอำเภอห้ามโจทก์มิให้ตัดจากในที่พิพาท โจทก์รู้ว่าจำเลยทำละเมิดแล้วตั้งแต่วันแจ้งความอายุความ 1 ปี นับแต่วันนั้น ไม่ใช่วันที่ศาลฎีกาพิพากษาให้โจทก์ชนะคดีที่ฟ้องจำเลย ส่วนในระหว่างการพิจารณาคดี โจทก์จำเลยตกลงกันว่าจะไม่ตัดจากในที่พิพาท ถ้าผิดข้อตกลงยอมให้ปรับครั้งละ 1,000 บาท นั้น การไม่ได้ตัดจากไม่เป็นการละเมิด (ฎีกาที่ 289/2520) จำเลยขับรถชนเสาไฟฟ้าของโจทก์โดยละเมิด โจทก์มอบให้การไฟฟ้าฯ ดูแลรักษา

ซ่อมแซมเสาไฟฟ้า ตลอดจนแจ้งความตำรวจค่าเสียหาย มิได้มอบให้
เรียกร้องค่าเสียหายด้วย การไฟฟ้าฯ จึงมิใช่ตัวแทนโจทก์ การไฟฟ้าฯ รู้
เหตุละเมิดไม่ถือว่าโจทก์รู้จนกว่าการไฟฟ้าฯ จะแจ้งเหตุให้โจทก์ทราบ
อายุความ 1 ปี นับแต่โจทก์รับแจ้งเหตุครั้งนี้ (ฎีกาที่ 2154/2522) เทศ-
บาลตกลงให้การไฟฟ้านครหลวงเป็นผู้ดูแลรักษารับผิดชอบซ่อมแซม
และเป็นผู้แจ้งความตำรวจค่าเสียหาย ติดตามเรื่องในกรณีที่เสาไฟฟ้าถูก
ชนและซ่อมในวงเงินไม่เกิน 8,000 บาท ถ้าเกินกว่า 8,000 บาท ให้แจ้ง
ให้พิจารณาซ่อมและเบิกเงิน ตามข้อตกลงดังกล่าว เทศบาลหาได้
มอบหมายให้การไฟฟ้านครหลวง เป็นผู้เรียกร้องค่าเสียหายหรือดำเนิน
คดีฟ้องเรียกค่าเสียหายหรือตกลงเรียกค่าเสียหายได้เองแต่ประการใดไม่
การไฟฟ้านครหลวงจึงมิใช่ตัวแทนของโจทก์ เมื่อได้ความว่าผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานคร ผู้แทนโจทก์รู้ถึงการละเมิด และรู้ตัวผู้จะพึงใช้ค่า
สินไหมทดแทนและฟ้องคดีภายใน 1 ปี คดีโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ (ฎีกาที่
1500/2523) โจทก์ฟ้องเรียกค่าเสียหายเฉพาะที่ได้รับจากการปิดกั้นทาง
การจราจรภายในเวลา 1 ปี นับแต่วันฟ้อง มิได้เรียกค่าเสียหาย ที่เกิดขึ้น
ก่อนหน้านั้น จึงยังไม่ขาดอายุความละเมิด (ฎีกาที่ 2895/2523) อายุ
ความฟ้องร้องเกี่ยวกับละเมิดตามที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ. การเดินเรือใน
น่านน้ำไทย พ.ศ. 2456 มาตรา 308 ซึ่งมีกำหนด 6 เดือนถูกยกเลิกโดย
ป.พ.พ. ม. 448 ต้องใช้อายุความ 1 ปี ตามมาตรา 448 เป็นบทบังคับ (ฎีกา
ที่ 3088/2524)

(174) อายุความ 10 ปี หมายความว่า เมื่อละเมิดได้เกิดขึ้นแล้ว
เป็นเวลา 10 ปี ผู้เสียหายไม่ทราบถึงความเสียหายหรือทราบว่าตนต้อง
เสียหาย แต่ไม่ทราบผู้กระทำความผิด สิทธิเรียกร้องของผู้เสียหายย่อมสูญสิ้น
ไป เช่น ก. ถูกสุนัขกัดวันที่ 1 มกราคม 2500 ก. ไม่อาจทราบว่าใครต้อง
เป็นผู้รับผิดชอบ ต่อมาวันที่ 2 มกราคม 2510 ก. ทราบว่าสุนัขเป็นของ ข.
เช่นนี้ ก. ย่อมไม่อาจฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนได้

อนึ่ง มีข้อสังเกตว่า ถ้าผู้เสียหายพึงทราบตัวผู้จะพึงใช้ค่าสินไหม

ทดแทนเมื่อถึงเก้าปีหกเดือน นับแต่วันที่ได้รับความเสียหาย ผู้ต้องเสียหายยังมีโอกาสที่จะใช้สิทธิเรียกร้องของตน ภายในระยะเวลา 6 เดือนที่ยังเหลือ มีผู้สงสัยถามผู้เขียนว่าเหตุใดจึงไม่ให้เวลาเขา 1 ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายทราบถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้กระทำละเมิด ผู้เขียนมีความเห็นว่า ในกรณีนี้ต้องกลับไปใช้เรื่องอายุความอันมีลักษณะทั่วไป กล่าวคือ อายุความหมดเมื่อครบกำหนด โดยถือหลักอายุความที่ยาวที่สุด เพราะมีฉะนั้นแล้วคดีจะไม่มีที่สิ้นสุด การสืบพยานหลักฐานก็จะไม่สะดวก

(175) ผู้เสียหายเป็นนิติบุคคล ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นบุคคลธรรมดา ปัญหาว่าเมื่อใดบุคคลนั้นได้รู้ถึงการละเมิด และตัวผู้จะพึงใช้คำสั่งใหม่ทดแทนมักจะไม่มีเกิดขึ้น แต่ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นนิติบุคคล ปัญหาในเรื่องนี้ย่อมเกิดขึ้นเสมอ เพราะจะถือหลักเช่นบุคคลธรรมดาไม่ได้ เนื่องจากนิติบุคคลเป็นบุคคลที่กฎหมายสมมุติให้เป็นบุคคลขึ้นเท่านั้น เช่น รถบรรทุกของเอกชนได้ชนรถยนต์ของกรมฯ หนึ่งในรัฐบาลเสียหาย ปรากฏว่า ก. เป็นผู้ขับรถยนต์ของกรมฯ เช่นนี้จะถือเอาความรู้ของ ก. เป็นจุดเริ่มต้นการนับอายุความไม่ได้ จะต้องถือเอาความรู้ของผู้แทนของกรมฯนั้นคืออธิบดีเป็นเกณฑ์ กล่าวคือ เมื่ออธิบดีได้รับทราบรายงานเรื่องรถยนต์ถูกชนเมื่อใด และใครเป็นผู้รับผิดชอบแล้วก็ต้องเริ่มนับอายุความตั้งแต่วันนั้น⁽¹⁾ และในกรณีที่กรมได้ทราบแล้วแต่ได้มีรายงานขึ้นไปยังกระทรวงตามลำดับ ก็ถือเอาวันที่กรมได้ทราบเป็นสำคัญ เพราะอยู่ในฐานะที่จะฟ้องร้องได้แล้ว ให้พิจารณาจากคำพิพากษาฎีกาดังต่อไปนี้

คำพิพากษาฎีกา กรณีที่ฟ้องว่าข้าราชการกระทำโดยประมาท เลินเล่อ เป็นเหตุให้พนักงานอื่นยกยอกเงินไป เป็นฟ้องในมูลละเมิด มี

¹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 75 “อันความประสงค์ของนิติบุคคลนั้น ย่อมแสดงปรากฏจากผู้แทนทั้งหลายของนิติบุคคลนั้น” และคำพิพากษาฎีกาที่ 243/2497 กรณีที่ฟ้องว่าข้าราชการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ เป็นเหตุให้พนักงานอื่นยกยอกเงินไปเป็นฟ้องในมูลละเมิดมีอายุความ 1 ปี นับตั้งแต่วันที่อธิบดีกรมนั้นทราบการละเมิดจากรายงานกรมการสอบสวนเรื่องยกยอกนั้น

อายุความ 1 ปี นับตั้งแต่วันที่อธิบดีกรมนี้ทราบการละเมิด จากร่าง
รายงานกรรมการสอบสวนเรื่อง ยักยอกนั้น (ฎีกาที่ 243/2497) สมุห-
บัญชียักยอก ศาลพิพากษาลงโทษแล้วอายุความที่ฟ้องกรรมการผู้รักษา
เงินให้ร่วมรับผิดชอบ ต้องนับแต่โจทก์ทราบจากรายงานกรรมการจากผู้สอบ
สวนรายงานแก่โจทก์ ไม่ใช่ นับแต่วันศาลพิพากษาลงโทษสมุหบัญชี (ฎีกาที่
225/2499) กรมอนามัยได้ส่งเงินงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายของสถานี
อนามัยจังหวัด ไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รับเงิน ผู้ว่าราชการจังหวัด
เป็นผู้มอบฉันทะให้สารวัตรสุขาภิบาลแผนกอนามัยไปปรับเงินแทน แล้ว
สารวัตรสุขาภิบาลยักยอกเอาเงินนั้นไป เนื่องจากความประมาทเลินเล่อ
ของผู้ว่าราชการจังหวัดและอนามัยจังหวัด ดังนี้ เป็นกรณีละเมิดต้องใช้
อายุความ 1 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 448 วรรคหนึ่ง โดยนับแต่วันที่
กระทรวงการคลังได้รับทราบการยักยอกจากสำนวนการสอบสวน และ
ความเห็นของคณะกรรมการสอบสวน เรื่องยักยอกเงินรายนี้ (ฎีกาที่ 123/
2504) กรณีข้าราชการประมาทเลินเล่อ เป็นเหตุให้เงินของทางราชการ
ถูกยักยอกไป อายุความ 1 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา 448 นับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รับทราบรายงานการสอบสวนว่า
จำเลยต้องรับผิดชอบ (ฎีกาที่ 73/2505) กรณีที่ข้าราชการกระทำการละเมิด
และต้องใช้ค่าเสียหายนั้น จะถือว่ากรมหรือกระทรวงเจ้าสังกัดรู้การละเมิด
และตัวผู้ต้องรับผิดชอบตั้งแต่วันที่เจ้าหน้าที่เบื้องต้นในกรมหรือกระทรวง
เสนอกความเห็นหาได้ไม่ ต้องนับตั้งแต่วันที่กรมหรือกระทรวง คือ อธิบดี
หรือรัฐมนตรีพิจารณาเรื่องราวและความเห็นนั้นแล้ว (ฎีกาที่ 1226-27/
2505) จำเลยขับรถชนคนโดยประมาทชนเสาไฟฟ้าของโจทก์เสียหาย
โจทก์เป็นกรมในรัฐบาล มีอธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ เป็นผู้แทน
นิติบุคคล อธิบดียังไม่ทราบความผิดตามที่รายงานมาตามลำดับชั้น อายุ
ความละเมิด 1 ปี ยังไม่นับ (ฎีกาที่ 23/2518) กรมตำรวจมีอธิบดีบังคับ
บัญชารับผิดชอบ ต้องพิจารณาก่อนว่าเจ้าหน้าที่รายงานถูกต้องหรือไม่
อธิบดีรับรายงาน ผู้บังคับการตำรวจว่าจำเลยที่ 2 เป็นนายจ้างจำเลยที่ 1

ซึ่งละเมิดแก่กรมตำรวจ ถือว่ากรมตำรวจทราบเหตุและอายุความ 1 ปี
เริ่มแต่วันนั้น (ฎีกาที่ 1416/2520) กรณีขี้กยอกเงินขององค์การ ซึ่ง
ปรากฏตัวผู้ขี้กยอกแล้ว อายุความสำหรับผู้บังคับบัญชาที่ต้องร่วมรับผิดชอบ
ยังไม่เริ่มนับ จนกว่าโจทก์จะได้ทราบผลการสอบสวน (ฎีกาที่ 1558/2520)
ฟ้องเรียกเงินจากผู้ขี้กยอกเป็นการใช้สิทธิติดตาม ตาม ป.พ.พ. มาตรา
1336 ประกอบกับมาตรา 438 แต่ผู้ที่ต้องรับผิดชอบในการที่มีผู้ขี้กยอก
เงินนั้น ไม่ใช่รับผิดชอบตามมาตรา 1336 แต่รับผิดชอบตามมาตรา 438 วรรคสอง
ตอนท้าย มีอายุความตามมาตรา 438 วรรคแรก รองอธิบดีสั่งการแทน
อธิบดี ถือว่าอธิบดีรู้ตัวผู้ทำละเมิดในวันที่รองอธิบดีรับรองการสอบสวน
จากกรรมการ ไม่ใช่วันที่มีผู้เสนอความเห็นแก่อธิบดีตามรายงานนั้น (ฎีกาที่
2581/2520) สำนักนายกรัฐมนตรีมีฐานะเป็นกระทรวง กองที่ตั้งขึ้นตาม
คำสั่งของโจทก์ตามมติคณะรัฐมนตรีมีค่าใช้จ่ายอยู่ในงบประมาณของโจทก์
เป็นส่วนราชการที่โจทก์ดูแลรับผิดชอบ โจทก์ฟ้องผู้ที่ละเมิดทำให้เงิน
ของกองนั้น ๆ ขาดไปได้ ผู้อำนวยการซึ่งมีอำนาจชี้ขาดรู้ตัวผู้ทำละเมิด
ในวันที่ชี้ขาดให้ดำเนินการตามรายงานกรรมการสอบสวน กรรมการสอบ
สวนมิใช่ตัวแทนของโจทก์ ตาม ป.พ.พ. ม. 797 (ฎีกาที่ 99/2521)
โจทก์ทำสัญญาว่าจ้างจำเลยที่ 1 ให้สร้างเขื่อนไม้อัดดินป้องกันน้ำท่วม
ปรากฏว่าการก่อสร้างเขื่อนดังกล่าวบกพร่อง โจทก์ตั้งกรรมการสอบสวน
หาตัวผู้กระทำผิด คณะกรรมการชุดนี้ได้รายงานให้โจทก์ทราบเมื่อวันที่
19 กรกฎาคม 2517 ต้องถือว่าโจทก์รู้ตัวผู้ละเมิด และรู้ตัวผู้ฟ้องจะต้องใช้
คำสั่งใหม่ทดแทนในวันดังกล่าว โจทก์ฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม
2518 จึงไม่ขาดอายุความ (ฎีกาที่ 910/2522) อธิบดีกรมทางหลวงเป็น
ผู้แทนของกรมทางหลวงแต่ผู้เดียว เจ้าหน้าที่อื่นๆ หาใช่ผู้แทนไม่ ฉะนั้น
เมื่อปรากฏว่าอธิบดีได้ทราบถึงการละเมิด และรู้ตัวผู้จะฟ้องใช้คำสั่งใหม่
ทดแทนนับถึงวันฟ้องยังไม่เกินหนึ่งปี คดีจึงยังไม่ขาดอายุความ (ฎีกาที่
1008/2522) อธิบดีกรมไปรษณีย์โทรเลขตั้งกรรมการสอบสวนกรณีขี้
กยอกเงินคณะกรรมการเปรียบเสมือนเครื่องมือของกรม ถือว่ากรมรู้ตัวผู้

รับผิดชอบในวันที่คณะกรรมการรายงานให้กรมทราบ ซึ่งเป็นวันที่ 10 มิถุนายน 2518 โจทก์ฟ้องคดีวันที่ 25 มิถุนายน 2519 คดีขาดอายุความตาม ม. 448 การที่อธิบดียังไม่ได้พิจารณารายงาน และให้กองนิติกรพิจารณาให้ความเห็นอีก ก็ไม่เป็นเหตุที่จะกล่าวว่าการซึ่งผู้รักษาการแทนอธิบดี เป็นผู้แทนนิติบุคคลยังไม่รู้ตัวผู้ต้องรับผิดชอบ (ฎีกาที่ 1131/2522) อายุความละเมิด 1 ปี นับตั้งแต่ผู้เสียหายรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ทำละเมิดด้วย คือนับตั้งแต่อธิบดีตำรวจในฐานะตัวแทนกรมตำรวจ รู้ความดังกล่าว (ฎีกาที่ 2003/2523)

(176) ผู้เสียหายหลายคน กรณีละเมิดแต่ละกรณีอาจมีผู้ต้องเสียหายหลายคนก็ได้ เช่น สุนัข ข. กัด ก. หากปรากฏว่า ก. ถึงแก่ความตายเพราะโรคพิษสุนัขบ้า ก. มีบิดามารดาที่ต้องอุปการะหรือมีบุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์ หรือบุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้ว แต่ไม่สามารถประกอบการอาชีพได้เพราะร่างกายพิการ หรือมีภรรยาเช่นนี้ แต่ละบุคคลต่างเป็นผู้เสียหายมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจาก ข. ทั้งสิ้น จึงเกิดเป็นปัญหาขึ้นว่า อายุความจะเริ่มต้นนับเมื่อใด ในเรื่องนี้จะต้องถือเอาความรู้ถึงการละเมิดของแต่ละบุคคลเป็นเกณฑ์ กำหนดอายุความ 1 ปี ตามกฎหมายจึงอาจเริ่มต้นไม่พร้อมกันได้ เว้นแต่กรณีบุตรผู้เยาว์กฎหมายถือว่ารู้พร้อมกับบิดามารดาผู้เป็นผู้แทนโดยชอบธรรมตามกฎหมาย

(177) ผู้รับผิดชอบหลายคน ในกรณีละเมิดบางครั้งมีผู้ร่วมกระทำผิดหลายคน ซึ่งบุคคลเหล่านั้นจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน หรือนายจ้างอาจต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้าง ตัวการร่วมรับผิดชอบกับตัวแทน เช่นนี้ การรู้ตัวผู้จะต้องรับผิดชอบอาจไม่พร้อมกัน เช่น รู้ตัวนายจ้างภายหลังรู้ตัวลูกจ้างเป็นต้น ฉะนั้น อายุความจะเริ่มต้นไม่พร้อมกันสำหรับผู้ต้องรับผิดชอบแต่ละคน กล่าวคือ อายุความสำหรับฟ้องลูกจ้างจะต้องเริ่มนับก่อนถ้ารู้ตัวก่อน ส่วนอายุความสำหรับฟ้องนายจ้างจะต้องเริ่มนับภายหลังถ้ารู้ตัวภายหลัง

(178) การละเมิดเกิดเมื่อใด ดังได้อธิบายมาแล้วในตอนต้นว่า ละเมิดจะต้องประกอบด้วย การกระทำและความเสียหาย ถ้ามีการกระทำ

อย่างเดียวกันแต่ไม่มีความเสียหายก็ไม่ถือว่าการละเมิดเกิดขึ้น ความเสียหายนั้นอาจเกิดขึ้นทันทีที่ได้มีการกระทำหรืออาจเกิดขึ้นภายหลังที่ได้มีการกระทำไปนานแล้วก็ได้ เช่น ก. ปล่อยน้ำล้างแร่ออกจากเหมืองของตน ต่อมาอีก 3 เดือน น้ำล้างแร่ดังกล่าวได้ไหลเข้าไปทำความเสียหายให้กับข้าวในนาของ ข. เช่นนี้ ถือว่าการละเมิดเกิดขึ้นเมื่อน้ำไหลเข้าไปทำความเสียหายในนาเพราะฟังจะครบหลักเกณฑ์ในวันนั้น ก่อนหน้านั้น 3 เดือนยังไม่ถือว่า ก. ละเมิด ข. แม้ ข. จะทราบเรื่อง ก. ปล่อยน้ำตั้งแต่วันแรกแล้ว ก็ไม่ถือว่าอายุความเริ่มนับแต่วันนั้น เพราะความเสียหายยังไม่ได้เกิดขึ้น⁽¹⁾

(179) ละเมิดต่อเนื่อง ในบางกรณีละเมิดเกิดขึ้นแล้วมิได้หยุดแต่เพียงแค่นั้นได้ก่อความเสียหายต่อไปอีกวาระหนึ่ง เช่นนี้อาจแยกการละเมิดออกเป็นส่วนๆ ได้ ส่วนไหนขาดอายุความผู้ถูกฟ้องก็อาจยกขึ้นต่อสู้ได้ เช่น กรณี ก. ปล่อยน้ำล้างแร่เข้านา ข. ดังกล่าวมาข้างต้น น้ำล้างแร่ที่ ก. ปล่อยในคราวเดียวอาจไหลเข้าในนาของ ข. เป็นเนื้อที่พันไร่ โดยค่อยๆ ไหลเข้ามาในวันละสิบไร่ เช่นนี้อาจแยกอายุความเป็นส่วนๆ ได้ นาส่วนไหนที่รู้เกินหนึ่งปี นาส่วนนั้นก็ต้องถือว่าขาดอายุความแล้ว⁽²⁾ หรือตัวอย่างจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ว่า⁽³⁾ จำเลยบุกรุกเจาะกำแพงทำประตูเข้าครอบครองห้องที่โจทก์เช่ามา และครอบครองตลอดมาจนถึงวันฟ้อง เป็นละเมิดต่อโจทก์ตลอดมาเป็นเวลากว่า 1 ปีไม่ขาดอายุความจับได้และเรียกค่าเสียหาย

¹คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 870/2496 จำเลยใช้เรือขุดขุดแร่ทำให้น้ำขุ่นขึ้น มูลดินมูลทรายไหลเข้านาโจทก์เพราะทำนบกั้นน้ำพังนั้น เพียงแต่ทำนบกั้นน้ำพัง ไม่ใช่เป็นการละเมิดสิทธิโจทก์

²แต่การละเมิดสิทธิเกิดขึ้น เมื่อน้ำไหลมาเอามูลดินทรายเข้านา โจทก์ทำนาไม่ได้ ฉะนั้น อายุความจึงตั้งต้นแต่น้ำไหลเข้านาโจทก์ หาใช่ตั้งแต่ทำนบกั้น

³คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1360/2521

อายุความเรียกค่าเสียหายในกรณีมูลความผิดอาญา

(180) บททั่วไป ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 448 วรรคสอง บัญญัติว่า “แต่ถ้าเรียกร้องค่าเสียหายในมูลอันเป็นความผิดมีโทษตามกฎหมายลักษณะอาญา และมีกำหนดอายุความทางอาญายาวกว่าที่กล่าวมานั้นไซ้ ท่านให้เอาอายุความที่ยาวกว่านั้นมาบังคับ” หลักในบทบัญญัตินี้ได้ถูกประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 51 แก้ไขเปลี่ยนแปลงต่อมา

จะเห็นได้ว่าหลักในเรื่องอายุความละเมิดมีมูลความผิดอาญานั้น อาจพิจารณาแยกได้ ดังนี้ คือ

1. ในกรณีไม่มีผู้ใดฟ้องคดีอาญา
2. อายุความละเมิดสะดุดหยุดลงเมื่อมีการฟ้องคดีอาญา
3. ในกรณีศาลลงโทษจำเลยในคดีอาญา
4. ในกรณีศาลยกฟ้องโจทก์ในคดีอาญา

(181) กรณีไม่มีผู้ใดฟ้องคดีอาญา ในกรณีนี้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาวางหลักไว้ว่า ให้อายุความทางละเมิดเท่ากับอายุความทางอาญา⁽¹⁾ ฉะนั้นเมื่ออายุความทางอาญาสิ้นสุดลงอายุความทางละเมิดก็สิ้นสุดลงด้วย เมื่อมีผู้ยื่นฟ้องภายหลังอายุความทางอาญาสิ้นสุดลงแล้ว ผู้ถูกฟ้องย่อมยกข้อต่อสู้เรื่องขาดอายุความได้ แม้ผู้ต้องเสียหายจะเป็นผู้เยาว์ หรือผู้วิกลจริตตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ตาม เช่น ดำทำร้ายชาวจนบาดเจ็บ ไม่มีการฟ้องร้องชาวในทางอาญา แต่ดำต้องการนำคดีนี้มาฟ้องในทางแพ่งเรียกค่าสินไหมทดแทน อายุความฟ้อง

¹ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 51 วรรคหนึ่ง “ถ้าไม่มีผู้ใดฟ้องทางอาญา สิทธิของผู้เสียหายที่จะฟ้องทางแพ่ง เนื่องจากความผิดนั้น ย่อมระงับไปตามกำหนดเวลาดังที่กฎหมายลักษณะอาญาบัญญัติไว้ในเรื่องอายุความฟ้องคดีอาญา แม้ถึงว่าผู้เยาว์หรือผู้วิกลจริตในมาตรา 283 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะเป็นผู้ฟ้องหรือได้ฟ้องต่างหากจากคดีอาญาก็ตาม”

ร้องในคดีนี้ยาวเท่ากับอายุความฟ้องร้องคดีอาญา ข้อหาทำร้ายร่างกาย ขอให้สังเกตคำว่าไม่มีผู้ใดฟ้องร้องนี้ หมายถึงไม่มีการฟ้องร้องเลยไม่ว่าโดยพนักงานอัยการหรือโดยผู้เสียหาย หรือจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่⁽¹⁾ โจทก์ฟ้องคดีแพ่งขอให้จำเลยใช้เงินที่จำเลยยกออกไป อันเป็นมูลค่าความผิดตามกฎหมายลักษณะอาญา ม. 131 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดและมีอายุความ 20 ปี ต่อมา มี ป. อาญาใช้บังคับแทน ให้มีอายุความ 15 ปี และเป็นคุณแก่จำเลย อายุความฐานละเมิด จึงต้องถือตาม แม้จำเลยผู้ยกออกจะยังมีได้ถูกฟ้องในคดีอาญาก็ตาม

(182) อายุความละเมิดสะดุดหยุดลงเมื่อมีการฟ้องคดีอาญานอกจากนี้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้วางหลักต่อไปอีกว่า ถ้ามีผู้ยื่นฟ้องละเมิดเป็นคดีอาญา ไม่ว่าพนักงานอัยการหรือผู้เสียหายฟ้องเองก็ตาม อายุความทางละเมิดก็ถือว่าสะดุดหยุดลงไม่นับต่อไป⁽²⁾ ทั้งนี้เพื่อจะดูผลทางคดีอาญาว่าจะเป็นประการใด ถ้าศาลลงโทษจำเลยก็มีผลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 51 วรรคสาม คืออายุความฟ้องคดีละเมิดจะมีกำหนด 10 ปี นับแต่มีคำพิพากษา ถ้าศาลยกฟ้อง ก็มีผลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 51 วรรคสี่ ก็เป็นไปตามกำหนดอายุความละเมิด 1 ปี หรือ 10 ปี ตามมาตรา 448 วรรคหนึ่ง ดังตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่⁽³⁾ โจทก์ฟ้องจำเลยทางอาญาในข้อหาบุกรุกและทำให้เสียหายและคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ อายุความทางแพ่งย่อมสะดุดหยุดลงตาม ป.วิอาญา ม. 51 โจทก์จึงมาฟ้องคดีแพ่งเพื่อเรียกค่าเสียหายในคดีเดียวกันนี้ได้ แม้จะเกินกำหนด 1 ปี

¹คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1466/2504

²ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 51 วรรคสอง บัญญัติว่า “ถ้าคดีอาญาใดได้ฟ้องต่อศาลแล้ว แต่คดียังไม่เด็ดขาด อายุความซึ่งผู้เสียหายมีสิทธิจะฟ้องคดีแพ่งย่อมสะดุดหยุดลงตามมาตรา 79 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา”

³คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2562/2522

(183) กรณีศาลลงโทษจำเลยในคดีอาญา ถ้าศาลพิพากษาลงโทษจำเลยและคดีเสร็จเด็ดขาดก่อนที่ได้ยื่นฟ้องความแพ่ง สิทธิของผู้เสียหายที่จะฟ้องคดีละเมิดเนื่องจากความผิดนั้น ถือว่าได้ตั้งหลักฐานขึ้น โดยคำพิพากษานั้น และมีกำหนดอายุความ 10 ปี นับแต่วันที่มิคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดตามประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์⁽¹⁾ ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาฎีกาดังนี้⁽²⁾ โจทก์ฟ้องจำเลยเป็นคดีอาญาในข้อหาบุกรุกศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด คดีถึงที่สุด จำเลยไม่ออกจากห้องพิพาท โจทก์จึงฟ้องคดีแพ่งว่าจำเลยละเมิด ขอให้ขับไล่และเรียกค่าเสียหาย การพิพากษาคดีแพ่ง ศาลจำต้องถือข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา ตาม ป.วิอาญา ม. 46 และมีกำหนดอายุความ 10 ปี ตาม ป.พ.พ. ม. 168 ดังที่บัญญัติไว้ใน ป.วิอาญา ม. 51 ว. 3 หาใช่มีกำหนดอายุความ 1 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 448 ไม่ และอีกคดีหนึ่งก็คือ⁽³⁾ อัยการฟ้องจำเลยเป็นคดีอาญา ศาลพิพากษาว่าจำเลยยกยอกเงินค่าจ้างแรงงาน แต่มิได้ยกยอกน้ำมันและยางรถยนต์ คำพิพากษานี้ผูกพันคดีแพ่งที่ผู้เสียหายฟ้องจำเลยฐานละเมิด ศาลฟังว่าจำเลยยกยอกต้องใช้เงินค่าจ้างแรงงานแก่ผู้เสียหายเท่านั้น อายุความในคดีแพ่งสะดุดหยุดอยู่ระหว่างพิจารณาคดีอาญาตาม ป.วิอาญา ม. 51 ว. 2 คดีแพ่งไม่ขาดอายุความ

(184) กรณีศาลยกฟ้องโจทก์ในคดีอาญา ถ้าศาลยกฟ้องโจทก์และคดีเสร็จเด็ดขาดเช่นนี้ต้องถือว่าจำเลยในคดีไม่ได้กระทำความผิดอาญา และเรื่องที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความผิดทางแพ่ง กล่าวคือ เป็นละเมิดแต่ไม่ใช่เนื่องจากความผิดอาญา เพราะศาลยกฟ้องไปแล้ว ฉะนั้นจึงต้องกลับไปใช้อายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 448 วรรคแรก

¹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 168 บัญญัติว่า “สิทธิเรียกร้องอันตั้งหลักฐานขึ้นโดยคำพิพากษาชั้นที่สุดของศาลก็ดี โดยคำตัดสินของอนุญาโตตุลาการก็ดี โดยประนีประนอมยอมความก็ดี ท่านให้มีกำหนดอายุความสิบปี แม้ทั้งที่เป็นประเภทอันอยู่ในบังคับอายุความกำหนดน้อยกว่านั้น”

²คำพิพากษาฎีกาที่ 481/2523

³คำพิพากษาฎีกาที่ 845/2523

กล่าวคือ หนึ่งปีนับแต่วันรู้ถึงการละเมิดและรู้ตัวผู้ต้องไ้ค่าเสียหาย และไม่เกินสิบปีนับแต่วันทำละเมิด ซึ่งกำหนดอายุความนี้อาจขาดเสียตั้งแต่วันยังดำเนินคดีอาญาอยู่ก็เป็นได้ เช่น ก. ฟ้อง ข. ข้อหาทำร้ายร่างกาย เป็นคดีอาญา ต่อมาเมื่อศาลในคดีอาญาพิพากษาถึงที่สุดว่าจำเลยมีความผิด ก. จึงนำมาฟ้องเป็นคดีแพ่ง กำหนดอายุความฟ้องร้องในคดีแพ่งจะมีกำหนด 10 ปี นับแต่วันที่ศาลพิพากษา แต่ถ้าศาลพิพากษายกฟ้องอายุความฟ้องคดีแพ่งจะมีกำหนด 1 ปี นับแต่วันทำละเมิด ถ้าคดีอาญาอยู่ในศาลนาน 2 ปี คดีแพ่งก็ขาดอายุความแล้ว ถ้าคดีอาญาอยู่ในศาล 6 เดือน ก. ก็มีเวลาฟ้อง ข. อีก 6 เดือน

(185) อายุความใช้เฉพาะผู้กระทำความผิดทางอาญา เนื่องจากอายุความในกรณีเช่นนี้มักยาวกว่าอายุความละเมิดในกรณีทั่ว ๆ ไป จึงไม่ใช้กับผู้ต้องรับผิดทางละเมิด ซึ่งไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญา เช่น ก. เป็นลูกจ้างขับรถยนต์ของ ข. ก. ขับรถยนต์ในทางการที่จ้างไปชน ค. ถึงแก่ความตาย เช่นนี้สำหรับ ก. ผู้กระทำผิดทางอาญาต้องใช้อายุความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 51 แต่ ข. นายจ้างไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดอาญาคงใช้อายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 448 วรรคแรก⁽¹⁾

บทที่ 4

อายุความเรียกคืนทรัพย์สินหรือราคาทรัพย์สินที่ผู้เสียหาย ต้องเสียไปเพราะละเมิด

(186) บททั่วไป ในกรณีที่มีผู้ละเมิดเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายไป ผู้เสียหายย่อมมีสิทธิติดตามเอาทรัพย์สินนั้นคืนได้ ตามประมวล

¹คำพิพากษาฎีกาที่ 383/2497

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336⁽¹⁾ โดยไม่มีกำหนดอายุความแต่อย่างใด ครอบครองทรัพย์สินนั้นยังไม่ได้กลับคืนมา ฉะนั้นเจ้าของซึ่งเป็นผู้เสียหายย่อมติดตามเอากลับคืนมาได้เสมอเพราะอายุความเริ่มต้นยังนับอยู่เรื่อย ๆ เว้นแต่ผู้เอาทรัพย์สินนั้นไปจะได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินแล้ว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1382⁽²⁾ และ 1383⁽³⁾ เจ้าของจึงจะหมดสิทธิติดตามเอาคืนตั้งแต่บัดนั้น ดังนั้น อายุความในการเรียกตัวทรัพย์สินหรือราคาทรัพย์สินคืน จึงขึ้นอยู่กับระยะเวลาตาม มาตรา 1382 และมาตรา 1383 ไม่ใช่อายุความในเรื่องละเมิด⁽⁴⁾ แม้ในกรณีที่ทรัพย์สินนั้นได้ถูกทำลายในภายหลังก็ต้องอาศัยหลักเดียวกันนี้ ในระหว่างที่เจ้าของไม่ได้ใช้สอยทรัพย์สินนั้นเจ้าของย่อมเกิดความเสียหาย จึงมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายได้อีกประการหนึ่งด้วย อายุความเรียกค่าเสียหายในกรณีเช่นนี้ ไม่ขึ้นกับอายุความในการเรียกตัวทรัพย์สินคืน จึงต้องใช้ อายุความตามมาตรา 448 วรรคแรกหรือวรรคสอง ซึ่งแก้ไขโดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 51 แล้วแต่กรณี ซึ่งอาจเท่ากัน กับอายุความในการเรียกตัวทรัพย์สินหรือราคาทรัพย์สินคืนก็ได้

(187) การเรียกทรัพย์สินคืนหรือราคาทรัพย์สินในกรณีที่ทรัพย์สินถูกทำลายตั้งแต่แรก ในกรณีเรียกทรัพย์สินคืนจากผู้ซึ่งเอาไปโดยละเมิด

¹ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1336 ภายในบังคับแห่งกฎหมาย เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอย และจำหน่ายทรัพย์สินของตนและได้ซึ่งดอกผลแห่งทรัพย์สินนั้น กับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ และมีสิทธิขัดขวางมิให้ผู้อื่นสอดเข้าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

²ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1382 บุคคลใดครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่นไว้ด้วยความสงบและเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของ ถ้าเป็นอสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาสิบปี ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ได้ครอบครองติดต่อกันเป็นเวลาห้าปีไซ้ ท่านว่าบุคคลนั้นได้กรรมสิทธิ์

³ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1383 ทรัพย์สินอันได้มาโดยการกระทำผิดนั้น ท่านว่าผู้กระทำผิด หรือผู้รับโอนไม่สุจริตจะได้กรรมสิทธิ์โดยอายุความก็ต่อเมื่อพ้นกำหนดอายุความอาญา หรือพ้นเวลาที่กำหนดไว้ในมาตราก่อน ถ้ากำหนดโทษยาวกว่า ท่านให้ใช้กำหนดนั้น

⁴คำพิพากษาฎีกาที่ 486/2508

ไม่อยู่ในบังคับอายุความตามมาตรา 448⁽¹⁾ ในกรณีนี้ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินหมดสิทธิติดตามตัวทรัพย์สินคืนในทันที กลับกลายเป็นมีสิทธิเรียกร้องราคาทรัพย์สินและค่าเสียหายเพราะมิได้ใช้สอยทรัพย์สินนั้น อายุความในกรณีนี้ก็ต้องใช้อายุความตามมาตรา 448 วรรคแรก และถ้าการทำลายทรัพย์สินนั้นเป็นความผิดทางอาญา ก็ต้องใช้อายุความตามมาตรา 448 วรรคสอง ซึ่งแก้ไขโดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 51 ดังได้กล่าวมาแล้ว ไม่เกี่ยวข้องกับระยะเวลาตามมาตรา 1382 และมาตรา 1383 แต่อย่างใด

สรุป ดังได้เคยอธิบายมาแล้วว่า ค่าสินไหมทดแทนนั้นครอบคลุมค่าเสียหาย การเรียกทรัพย์สินหรือใช้ราคาทรัพย์สินนั้น ขอให้สังเกตว่า มาตรา 448 ใช้คำว่าสิทธิในการเรียกค่าเสียหายนั้นมีอายุความ กฎหมายมิได้ใช้คำว่าสิทธิในการเรียกค่าสินไหมทดแทน ฉะนั้นจึงควรเข้าใจว่า กำหนดอายุความตามมาตรา 448 เป็นเรื่องการเรียกค่าเสียหายเท่านั้น ส่วนการเรียกทรัพย์สินหรือการเรียกให้ใช้ราคาทรัพย์สินนั้น เป็นการเรียกค่าสินไหมทดแทนในส่วนที่ไม่ใช่ค่าเสียหาย ย่อมไม่อยู่ในกฎเกณฑ์ของ มาตรา 448 เช่น ดำลักแหวนเพชรไปจาก ก. เอง ต่อมา ก. ได้ฟ้องคำเรียกแหวนคืน ถ้าคืนไม่ได้ให้ใช้ราคาแหวน กำหนดอายุความฟ้องร้องดังกล่าว ไม่อยู่ในบังคับของมาตรา 448 ยิ่งกว่านั้น แม้คดีจะขาดอายุความฟ้องเรียกค่าเสียหายในคดีละเมิด เจ้าของซึ่งยังมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินยังมีอำนาจเรียกคืนจากผู้ซึ่งยึดถือทรัพย์สินโดยไม่มีอำนาจได้⁽²⁾

ข้อควรระวัง ในการฟ้องเรียกค่าเสียหายในคดีละเมิดจะต้องเอาอายุความในเรื่องละเมิดมาใช้ ฉะนั้นก่อนฟ้องจะต้องระวังว่าเป็นเรื่องละเมิดใช่หรือไม่ เพราะถ้าคิดว่าฟ้องเรื่องอื่นเช่นเรื่องสัญญา อายุความจะยาวกว่าอายุความในคดีละเมิด ครั้นมาถึงศาล หากศาลเห็นว่าเป็นเรื่องละเมิด

¹คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2010/2515

²คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 424/2499

แล้ว ถ้าการฟ้องนั้นเป็นเรื่องละเมิด และถ้าการฟ้องเกิน 1 ปีนับแต่รู้ถึงความเสียหาย และรู้ตัวผู้ทำละเมิดแล้วศาลจะยกฟ้อง ถ้าคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งยกเรื่องอายุความขึ้นมากล่าวอ้าง

คำพิพากษาฎีกา ลูกจ้างตรวจตราไม้ที่นายจ้างซื้อไว้เพื่อแสดงว่าเป็นชนิดที่ผู้ขาย ขายให้นายจ้าง แล้วรายงานให้นายจ้างจ่ายเงินราคาซื้อล่วงหน้าให้ผู้ขายตามสัญญาซื้อขาย ถือได้ว่าเป็นการกระทำในฐานะลูกจ้างและตัวแทนนายจ้าง ถ้าลูกจ้างทำไปโดยประมาทเลินเล่อให้นายจ้างเสียหาย อาจต้องรับผิดชอบตามสัญญาตัวแทน ซึ่งไม่อยู่ในอายุความ 1 ปีฐานละเมิด (ฎีกาที่ 1107/2497) ฟ้องระบุข้อหาหรือความผิดว่าละเมิด แต่เนื้อแท้ของคำฟ้องเป็นเรื่องเรียกทรัพย์สินในกรณีผิดสัญญาตัวแทน จะนำอายุความ 1 ปี มาเป็นข้อคัดฟ้องไม่ได้ (ฎีกาที่ 500/2507) ฟ้องขอให้ศาลบังคับจำเลยตามสัญญาคู่ซึ่งมีมูลหนี้เดิมจากการทำละเมิดของจำเลย อายุความเรียกร้องต้องเป็นไปตามเรื่องคู่ มิใช่เรื่องมูลละเมิด (ฎีกาที่ 89/2508) จำเลยมีหน้าที่รับผิดชอบเก็บรักษาเงินที่ได้จากการขายของหน้าร้าน รักษาเงินที่ส่งเป็นรายได้ของร้านและเบิกจ่ายเงิน แล้วขาดหายไปจากบัญชีจำนวนหนึ่งโดยไม่ได้แสดงว่าเงินที่ขาดบัญชีเป็นเงินประเภทใดจำนวนใด ดังนี้ จำเลยย่อมจะเข้าใจและต่อสู้คดีได้ว่ามีเงินอยู่ถูกต้องตรงกับบัญชีหรือขาดบัญชีไปเท่าใด ไม่เป็นฟ้องเคลือบคลุมแม้ถ้อยคำในฟ้องบางตอนใช้คำว่าจำเลยจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้โจทก์เสียหาย แต่ก็ได้บรรยายรายละเอียดว่าจำเลยกระทำผิดหน้าที่อันเกิดจากสัญญาจ้างแรงงานถือได้ว่าเป็นฟ้องที่กล่าวหาว่าจำเลยทำผิดสัญญาจ้างแรงงานจะนำอายุความในเรื่องละเมิดมาปรับแก้คดีไม่ได้ (ฎีกาที่ 820/2513) โจทก์วางเงินประกันค่าอากรไว้แก่กรมศุลกากร จำเลย โจทก์ฟ้องเรียกเงินที่เหลือจากรายการเสียค่าอากรคืน ไม่ใช่ค่าเสียหายฐานละเมิด นำอายุความตาม ป.พ.พ. มาตรา 448 มาใช้บังคับไม่ได้ (ฎีกาที่ 709/2520) ฟ้องเรียกค่าเสียหายฐานละเมิดลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2474 ม. 24 อายุความ 3 ปี นับแต่วันละเมิดคือวัน

ขายหนังสือ ไม่ใช่อายุความตาม ป.พ.พ. มาตรา 448 (ฎีกาที่ 2358/2520) เงินสดของสหกรณ์ขาดบัญชี ฟ้องให้ผู้จัดการส่งเงินคืน ไม่ใช่อายุความตามลักษณะละเมิด แต่เป็นการฟ้องติดตามเอาทรัพย์สินตามมาตรา 1336 ไม่ใช่เรียกค่าเสียหาย (ฎีกาที่ 548/2521) ฟ้องคดีละเมิดภายในอายุความ 1 ปี แต่จำเลยเรียกผู้รับประกันภัยเข้ามาเพื่อการไต่เบี่ยงเกินกำหนด 1 ปี จากวันทำละเมิด กรณีของผู้รับประกันภัยไม่อยู่ในอายุความ 1 ปี (ฎีกาที่ 2219/2522) จำเลยร่วมเป็นผู้รับประกันภัยค้ำจุนรถยนต์บรรทุกน้ำมันคันเกิดเหตุ ความรับผิดของจำเลยร่วมเกิดขึ้นตามสัญญาประกันภัยโจทก์ฟ้องโดยอาศัยมูลหนี้ตามสัญญาเพื่อประโยชน์แก่โจทก์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกตามสัญญาประกันภัย ไม่ใช่ฟ้องในมูลหนี้ละเมิด จึงมีอายุความ 2 ปี ตาม ป.พ.พ. มาตรา 882 วรรคแรก จะนำอายุความ 1 ปี ตาม มาตรา 448 วรรคแรกมาใช้บังคับไม่ได้ เมื่อจำเลยที่ 3 ผู้เอาประกันรถยนต์บรรทุกน้ำมันคันเกิดเหตุไม่ต้องรับผิดในผลแห่งละเมิดเนื่องจากฟ้องโจทก์ขาดอายุความเรียกฟ้องจากจำเลยที่ 3 แล้ว จำเลยร่วมซึ่งเป็นผู้รับประกันภัยก็ไม่ต้องรับผิดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้โจทก์ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 887 (ฎีกาที่ 1795/2523) รถชนกันเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2519 โจทก์ฟ้องเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2520 โดยวันที่ 27 มีนาคม 2520 ตรงกับวันอาทิตย์ และจำเลยที่ 1 ได้ขอให้ศาลชั้นต้นมีหมายเรียกจำเลยร่วมซึ่งเป็นผู้รับประกันภัยรถยนต์คันที่เกิดเหตุเข้ามาในคดีเพื่อให้ร่วมรับผิดเมื่อเกินกำหนด 1 ปีนับแต่วันทำละเมิด เป็นเรื่องที่จำเลยที่ 1 ขอให้ศาลเรียกจำเลยร่วมเข้ามาในคดีตาม ป. วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 57 (3) เพื่อการใช้สิทธิไต่เบี่ยง เพราะจำเลยร่วมจะต้องรับผิดตามสัญญาประกันภัย จะนำบทบัญญัติมาตรา 448 ซึ่งเป็นเรื่องการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้ต้องเสียหายในมูลละเมิดซึ่งมีอายุความ 1 ปีมาใช้บังคับไม่ได้ คดีของโจทก์ไม่ขาดอายุความ (ฎีกาที่ 2078/2523) โจทก์ฟ้องจำเลยทั้งสองในข้อหาร่วมกันฉ้อโกงโจทก์ซึ่งเป็นเจ้าหนี้เบิกความเท็จ นำสืบและแสดงหลักฐานเท็จในคดีแพ่ง ซึ่งศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำเลยทั้งสองตามฟ้องแล้ว โจทก์ได้อาศัยมูล

คดีอาญาดังกล่าวฟ้องจำเลยทั้งสองให้ร่วมกันรับผิดฐานละเมิด ฟ้อง
โจทก์คดีหลังนี้จึงเป็นฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา ข้อเท็จจริงใน
คดีแพ่งว่าจำเลยทั้งสองได้ร่วมกระทำละเมิดต่อโจทก์หรือไม่ จำต้องถือ
ตามข้อเท็จจริงที่พิพากษาไว้ในคดีอาญาตาม ป.วิอาญา มาตรา 51 ซึ่งให้
ถืออายุความ 10 ปีตาม ป.พ.พ. มาตรา 168 (ฎีกาที่ 2615/2523)